

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з корейської філології
на тему:

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ “СМАК” В СУЧАСНІЙ КОРЕЙСЬКІЙ
МОВІ

Студентки групи Пкор19-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Корейська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – корейська
Білоноженко Олександри Вікторівни

Науковий керівник:
Стелюк Маргарита Андріївна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ “СМАК” В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ	6
1.1 Визначення поняття “лексико-семантичне поле” в лінгвістиці.....	6
1.2 Особливості вживання та інтерпретації концепту “смак” як лінгвістичного поняття.....	9
1.3 Історія дослідження лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові.....	15
Висновки до Розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ “СМАК” В СУЧАСНІЙ КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ	18
2.1 Лексико-семантична група прикметників на позначення смаку	18
2.2 Лексико-семантичне поле “смак” на прикладі корейських фразеологізмів та прислів’їв	24
Висновки до Розділу 2	31
ВИСНОВКИ	33
АНОТАЦІЯ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	36

ВСТУП

Пошуки теоретичних засад для аналізу і дослідження лексичної семантики завжди були помітною рисою в процесі розвитку мовознавства. Принцип формування лексико-семантичного поля полягає у проведенні асоціацій між словами, які виражають зв'язки між предметами та явищами навколишнього світу. Оскільки лексико-семантичні поля є основою структури словникового складу будь-якої мови, вивчення власне лексико-семантичних відносин між словами має вирішальне значення для виявлення лінгвістичних міжкультурних особливостей.

Невід'ємною частиною життя людей є споживання їжі, що в першу чергу супроводжується відчуттям смаку. Існування різноманітної кількості смаків є наслідком людського досвіду, тож це має неабиякий вплив на мову та процес спілкування. Оцінюючи роль їжі в житті кожної особистості і у творенні культури нації, очевидно, що смак раз-у-раз стає темою для обговорень і також дозволяє людям висловлювати свої думки та емоції. Смакові асоціації часто використовуються ЗМІ з ціллю вплинути на суспільство та донести інформацію. Рекламні слогани, фразеологізми і низка мовних виразів, які стосуються смаку, щоденно фігурують в житті людей. Отже дослідження лексико-семантичних зв'язків між словами на позначення смаку стає на меті роботи багатьох лінгвістів.

Актуальність теми зумовлена недостатнім рівнем лінгвістичних досліджень лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові. Недостатній рівень знань багатогранного словникового складу корейської мови і лексико-семантичних відносин між лексичними одиницями в складі певного поля негативно впливає на рівень володіння корейською мовою українських фахівців. Окрім того, актуальність роботи пов'язана з необхідністю удосконалення аналізу лексико-семантичного поля “смак” як загального лінгвістичного поняття.

Метою дослідження є всебічний і системний огляд специфіки лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові, особливостей значень і сполучуваності лексем, які входять до складу досліджуваного поля, і варіації їх інтерпретації.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

1. Сформуувати поняття “лексико-семантичного поля” в лінгвістиці, з’ясувавши попередні погляди науковців на дане питання;
2. простежити специфіку вживання і інтерпретації концепту “смак” як загально-лінгвістичного поняття;
3. розглянути теоретичні аспекти, пов’язані з історичним вивченням лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові;
4. здійснити відбір матеріалу для подальшого дослідження лексико-семантичного поля;
5. охарактеризувати лексико-семантичну групу прикметників на позначення смаку;
6. проаналізувати функціонування лексико-семантичного поля “смак” на прикладі корейських фразеологізмів і прислів’їв.

Об’єктом дослідження є лексика сучасної корейської мови яка має відношення до поняття смаку.

Предметом дослідження є лексико-семантичне поле “смак” в сучасній корейській мові.

Матеріалом дослідження є вибірка прикметників на позначення смаку, яка налічує понад 40 позицій, відібраних з тлумачних словників корейської мови; також 10 корейських фразеологічних одиниць і прислів’їв з лексемами смаку.

Методологія дослідження охоплює різні методи, такі як аналіз словникових визначень для перегляду компонентного складу досліджуваного лексико-семантичного поля. Дослідження також передбачає лінгвістичний аналіз та методи системного аналізу для дослідження функціонування лексико-семантичного поля “смак” в контексті.

Наукова новизна роботи полягає в системному аналізі одиниць лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові. Дана тема не була достатньо досліджена українськими мовознавцями, тож в нашій роботі вперше було відібрано низку лексичних одиниць на позначення смаку і схарактеризовано їхні особливості.

Практичне значення зумовлене можливістю застосування результатів дослідження у викладанні курсів з лексикології і семасіології корейської мови.

Структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, п'яти підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків і списку використаної літератури, що налічує 23 джерела.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ “СМАК” В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Визначення поняття “лексико-семантичне поле” в лінгвістиці

Розвиток лінгвістики характеризується безперервною зміною лексичного складу мови. Кочерган (2001) вважає, що “лексико-семантична система є найрухомішою серед усіх мовних рівнів” (с. 210). У зв'язку з інтенсивним функціонуванням мовних одиниць існує постійна потреба в уточненні системи лексичних значень і формуванні структурованого словникового складу мови. Одним із ключових напрямків сучасної лінгвістики є вивчення лексики у формі семантично інтегрованих частин, відомих як лексико-семантичні поля. Ґрунтовне дослідження теоретичних основ вивчення лексико-семантичного рівня, виявлення елементів його структурної системи та зв'язків між ними є вирішальним у розвитку галузі лінгвістичної науки (Гешко, 2014).

Незважаючи на те, що теорія поля існує вже понад століття, вона і далі продовжує викликати інтерес науковців. Перші дослідження закономірностей семантичних зв'язків мовних одиниць і системності лексики з'явилися наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття. Уявлення про формулювання цих ідей і принципів ми також можемо побачити в працях О. Потєбні, Й. Тріра, В. Порцига, Н. Дьорушнера, О. Духачека, Р. Хоберга, Р. Освальда та ін.

Теоретичний підхід Тріра є принципово структуралістським і базується на передумові, що точне розуміння точного значення слів може бути отримано лише шляхом взаємного розмежування слів, які розглядаються. Згідно з його працею, слова слід аналізувати не окремо від лексичної семантики, а скоріше у зв'язку з іншими семантично спорідненими словами. Це пояснюється тим, що розмежування завжди пов'язане з іншими словами, а поняття “розмежування” не має сенсу, якщо не залучено хоча б одну іншу одиницю мови (Murphy, 2011). В своїй роботі Трір (1931) також порівнює слово з частинкою мозаїки і зауважує, що “точне положення, в якому воно (слово) розміщене, як маленький камінчик у великій мозаїці знаків, визначає

його цінність; воно визначає, яку саме частину з глобальної маси когнітивного уявлення, що розглядається, слово виділяє та символічно представляє” (с. 3).

Лексико-семантичну систему мовознавці вважають однією з найскладніших систем мови. Ця складність впливає не лише з її складної структури та різноманітного діапазону зображених у ньому одиниць і зв’язків, але й із її схильності постійно додавати нові одиниці, такі як слова та значення. З цієї причини український мовознавець О. Потебня закликав науковців досліджувати семантичні зв’язки між словами, а також принципи та закономірності внутрішніх перетворень семантично споріднених груп слів (Кочерган, 2006).

В якості критики слід зазначити, що термінологія, яка зазвичай використовується в теорії лексичного поля, є дещо нестабільною. Хоча терміни “лексичне поле”, “семантичне поле” і “словесне поле” переважно розглядаються як синоніми, деякі автори все ж таки пропонують різні тлумачення цих термінів. Наприклад, Лайонс розрізняє “концептуальне поле” як структуру концептів на семантичному рівні, структуровану концептуальну область, а “лексичне поле” як набір лексичних одиниць, що охоплюють конкретне концептуальне поле. (Lehrer, 1979, с. 253). Лайонс далі розрізняє “лексичне поле” та “семантичне поле” залежно від того, чи набір виразів, що охоплює концептуальне поле, включає лише слова чи також містить інші одиниці, такі як ідіоматичні вирази (с. 268). У свою чергу Ліпка (1990) робить подібне розрізнення, але використовує терміни “словесне поле” і “лексичне поле”, щоб розрізнити набори лексем, які містять лише морфологічно прості елементи, і ті, які включають складні лексеми поряд з простими (с. 152).

Значення терміну “семантичне поле” змінюється в залежності від трактування вчення В. фон Гумбольдта. Так, Й. Трір визначав його як “коло концептуального змісту мови”, а Л. Вайсгербер – як “частку концептуального змісту мови”. В. Порциг розглядав його як сукупність суттєвих зв’язків між значеннями, тоді як Г. Іпсен, який вперше використав термін “поле” стосовно мовних одиниць у 1924 р., називав його “значеннєвим полем”, що включає групу етимологічно пов’язаних одиниць. Йоллес концептуалізував це як “поняттєве зрощення”, зокрема посиляючись на антонімічні пари слів. Н. Дорнзейф і В. Вартбург, навпаки, наголошували на вияві внутрішньої

будови мови, поділивши лексику на “предметні та концептуальні групи” (Гладченко, 2016).

А. Йолес і К. Ройнінг представляють новий погляд на поняття “семантичне поле”. Йолес зосереджується на корелятивних парах слів і зауважує, що семантичні зв’язки зберігаються, незважаючи на те, що для їх вираження використовуються різні слова. Так, він припускає наявність семантичних зв’язків між словами як первинний критерій групування слів у те чи інше “семантичне поле”. Тому, на думку Йолеса, вивчення “семантичних полів” слід починати з виявлення того типу значення, яке об’єднує слова в цілісну семантичну одиницю. У свою чергу, підхід К. Ройнінга ґрунтується на двох основних принципах, а саме що значення слів можна точно визначити лише з їх контекстуального вживання і те, що виражає одне слово, можна передати групою слів. Хоча слово може існувати самотійно, необхідно розглядати все лінгвістичне поле – слова, які є йому синонімами (Гешко, 2014).

Лексико-семантична система, як і будь-яка інша система, побудована на відношеннях. Ці відносини бувають двох типів: парадигматичні та синтагматичні. Парадигматичні відношення базуються на подібності чи відмінності у значеннях слів. Далі ці зв’язки можна класифікувати за чотирма категоріями:

- 1) семантична подібність (синонімія);
- 2) семантичне протиставлення (антонімія);
- 3) семантичне включення (гіпонімія);
- 4) супідрядність і партитивності.

Лексико-семантичне поле, за визначенням Кочергана, є сукупністю парадигматично пов’язаних лексичних одиниць, яких об’єднує спільність змісту і які відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність явищ, які вони позначають. Іншими словами, це групи слів, пов’язані з певним аспектом реальності. Таким чином, у лексико-семантичній системі мови можна виділити різні поля, такі як поле руху, поле часу, поле погоди, поле розумової діяльності, поле емоцій тощо. Ці поля є відносно самотійними, але й водночас взаємопов’язаними, про що свідчить наявність багатозначних слів, які можуть належати до різних полів залежно від їхнього контексту. Наприклад, існує зв’язок між сферами руху, мислення та мови, а

також між часом і погодою (*схопити думку, дійти висновку, смикнуло за язик*). Загальна ознака, яка об'єднує всі одиниці в межах поля, називається архісемою і вона виражена лексемою з узагальненим значенням. (Кочерган, 2006).

Пригадуючи як Трір проводив аналогію між словом і частинкою мозаїки, можемо сказати, що лексико-семантичне поле є мозаїкою слів, і ця мозаїка в кожній мові буде відрізнятися. Тобто склад і розташування лексико-семантичних полів відрізняються в різних мовах. Наведемо у приклад англійське слово *dream*, яке має два переклади в українській мові – “снитися” і “мріяти”, які належать до різних лексико-семантичних полів (Кочерган, 2001). Тож, оскільки кожна мова має свій унікальний погляд на організацію об'єктивного світу, вивчення поняття лексико-семантичного поля є критичним для кращого розуміння іноземних мов і подальшого розвитку перекладацької діяльності.

Отже, у цьому підрозділі нами було розглянуто лексико-семантичне поле як поняття в розвитку лінгвістики, його походження і різновиди трактування різних науковців. Також було наведено декілька прикладів можливості одного слова відноситись до різних лексико-семантичних полів і зазначено, що поля різних мов не можуть бути ідентичними. Окрім цього, було підкреслено важливість вивчення лексичного складу мови і семантичних зв'язків між словами.

1.2 Особливості вживання та інтерпретації концепту “смак” як лінгвістичного поняття

Універсальність смаку є значним аспектом людської діяльності, що має неабиякий вплив на мову та спілкування. По суті, під поняттям смак розуміють відчуття, які виникають під час споживання їжі, що є невід'ємною частиною культури будь-якої нації чи окремої людини. Враховуючи значення їжі в житті людини, не дивно, що вона виступає як предмет спілкування, що дозволяє людям висловлювати свої думки і емоції. Медійний простір, особливо реклама, часто використовує асоціації зі смаком для того, щоб вплинути на суспільство та донести повідомлення до людей. Вплив і значення будь-яких рекламних слоганів, крилатих фраз і мовних

виразів з використанням слів на позначення смаку полягає у тому, що їжа є невід'ємним елементом людського існування. Насправді метафори, які стосуються відчуттів людини, такі як смак, запах, колір, температура тощо, резонують із аудиторією засобів масової інформації.

З цього випливає, що дослідження концепту “смак” як лінгвістичного поняття є необхідним для розуміння повного спектру культурних і соціальних цінностей, пов'язаних зі смаком як семантичним об'єктом і засобом спілкування.

Щоб зрозуміти наукове дослідження смаку, ми повинні спочатку визнати, що смак визначається певним набором органів чуття, так званими смаковими клітинами, які здебільшого розташовані на кінчику, боках і спині язика. Таким чином, наукове вивчення смаку зосереджується на різних формах чутливості та сприйняття, які виникають внаслідок стимуляції смакових клітин соковитими речовинами в розчині. Однак хімічні відчуття, які включають смак і нюх, не так добре вивчені, як органи зору та слуху. Дослідження смаку зазвичай ґрунтуються на припущенні, що в людини існує чотири основні смаки: солодкий, кислий, солоний і гіркий (Backhouse, 1994).

Думки різних науковців свідчать про те, що лінгвістичне дослідження повсякденних смакових термінів має враховувати, що їх значення охоплює більше, ніж просто смак. Терміни смаку в мові також зазвичай включають нюхові та дотикові якості, пов'язані з досвідом вживання певної їжі. Ступінь позначення лексеми, яка має зв'язок зі смаком, є питанням для емпіричного лінгвістичного дослідження. Крім того, як і в будь-якому лексичному полі, точна денотаційна область смакових термінів, ймовірно, буде відрізнятися в різних мовах.

В своїй роботі Бекхаус (1994) посилається на слова американського антрополога Стертеванта (1964) і пише, що порівняно з кольоровими термінами, лінгвістичне дослідження смакових термінів не було широко досліджено. Можливо, це пов'язано з недостатніми науковими знаннями смаку і, як наслідок, відсутністю усталеної психофізичної системи, у порівнянні з кольором (с. 6). Терміни на позначення смаку розділяють за категоріями “загального” і “особливого” смаку. “Загальні” смакові терміни стосуються термінів, які позначають “хороший смак”, “поганий смак” і “прісність, відсутність смаку”. З іншого боку, терміни “особливого” смаку в

основному підпадають під такі смакові категорії, як “терпкий”, “гострий” і “згірклий”, але також включають інші категорії.

Для вираження “загальних” смаків у межах норми використовуються спеціальні лексичні одиниці у формі якісних прикметників. Наприклад, прикметник “гіркий” у Словнику української мови (1971) визначається як “такий, що має своєрідний їдкий, різкий смак, який можна знайти в таких речовинах, як хіна та гірчиця”. Так само прикметник “кислий” описується в тому ж словнику як “такий, що має своєрідний гострий смак, схожий на смак оцту, лимона тощо”. Прикметник “солодкий” використовується для опису їжі “яка має приємний смак, власт. цукрові, медові і т. ін”. І врешті, “солоний” відноситься до смаку, який “містить у собі сіль і має характерний смак, що його надає сіль” (Білоус, 1982).

Лексика на позначення смаку називають густативною. Набір слів, які описують смак, складається переважно з прикметників, іменників і дієслів. Варто зазначити, що густативна лексика не тільки безпосередньо стосується смаку, але й може мати переносне значення, яке в поєднанні з оцінкою описує конкретну ситуацію, створюючи метафоричні асоціації. В результаті базуючись на асоціаціях і аналогіях, які люди створюють у своїй свідомості, неприємні смаки використовують для опису негативних емоцій і подій, а приємні ж відповідно для позитивних (Головенько, 2019).

Л. А. Лисиченко (2008) зазначає, що “пряме й похідне значення можуть називати конкретні поняття, але ці поняття характеризують явища з різних сфер” (с. 62). Наприклад, смак → хімічна кислота: кислий₁ “який має своєрідний гострий смак, схожий на смак оцту, лимона тощо” → кислий₄ “який містить кислоту або вказує на наявність кислоти”. Також можна навести у приклад прикметник “солодкий”, який, за винятком свого первинного визначення, в процесі розвитку отримав наступні лексико-семантичних варіанти: солодкий₂ “те саме, що смачний”; солодкий₃ “який викликає приємні відчуття, дає насолоду”; солодкий₄ в переносному значенні “який дає відчуття приємності або виражає задоволення, радість, насолоду”; солодкий₅ переносне значення “сповнений достатку, щастя, радості, задоволення”; солодкий₆

переносне значення “підкреслено ласкавий, облесливий”; солодкий⁷ переносне значення “сердечний, щирий, приємний” (Мохосоєва, 2013).

Наведемо також приклад використання густативної лексики англійської мови у словосполученнях з переносним значенням: *sweet dreams* – “солодкі сновидіння”, *sour smile* – “кисла посмішка”, *bitter truth* – “гірка правда”, *salt tears* – “гіркі сльози”. Однак, лінгвісти відзначають, що подібні метафоричні перенесення можуть відрізнятися в різних мовах через те, що залежать від культурних та соціальних особливостей певної країни (Головенько, 2019).

Поняття складного смаку у межах норми зазвичай передається за допомогою складних прикметників, які складаються з базових слів для позначення простих смаків, таких як “гірко-солоний”, “гірко-солодкий”, “кисло-солодкий” тощо. У той час як для позначення ускладнених смаків, які супроводжуються іншими типами відчуттів, такими як дотик чи запах, лексеми використовуються там, де значення смаку віддається пріоритету, наприклад “терпкий”, або має другорядне значення, наприклад *пряний* або складні прикметники типу “терпко-кислий”, “гірко-в’яжучий” (Білоус, 1982).

Щоб передати силу смакового сприйняття, смакова лексика використовує запозичені терміни з інших семантичних областей, афікси, що використовуються для словотворення, і основокладання. Так, наприклад, ступінь інтенсивності простих, складних і ускладнених смаків, який вважається менше норми, можна передати за допомогою афіксів -уват- і -ав-, а також за допомогою включення компонентів складного слова слабк-(слаб-) і напів-: “солодкуватий”, “гіркуватий”, “кислувато-солодкий”, “солодкувато-гіркий”, “слабокислий”, “напівсолодкий” тощо. З іншої сторони, коли інтенсивність смаку вище норми, це можна вказати за допомогою афіксів пре-, -уч- (-юч-), -ущ-, а також лексичного значення основ різк-, гостр-, нудн-, які виступають компонентами складних прикметників, “кислючий”, “солонущий”, “пресолодкий”, “нудно-солодкий” тощо (Білоус, 1982).

За Мохосоєвою (2013), яка також досліджує густативну лексику і засоби її вираження, значення підвищеної інтенсивності у смакових лексемах виражається через використання афіксів і словотворення. Прикметники, які використовуються для

опису смаку, можна класифікувати за трьома ступенями інтенсивності: недостатній, помірний і надмірний. Ступінь недостатньої інтенсивності смаку виражається за допомогою таких формантів: не- (“несолоний”), недо- (“недосолений”), напів- (“напівсолодкий”), мало- (“малосольний”), -уват- (“солодкуватий”), -юват- (“солонцюватий”), -ав- (“солодкавий”).

Вона твердить, що надмірна інтенсивність смаку в українських прикметниках передається за допомогою афіксів і редуплікації: синонімічні префікси пере-, пре- зі значенням найвищого ступеня (“пересолений”, “пресолодкий”), для передачі надмірного смаку з елементами оцінки вживаються складні прикметники з другим компонентом у найвищому ступені (“солодкий-пресолодкий”, “гіркий-прегіркий”), за допомогою редуплікації виникають нові композити (“кислий-кислий”, “солодкий-солодкий”) тощо. У густативній лексиці вираження позитивної чи негативної оцінки може здійснюватися також за допомогою морфологічної деривації. Такі морфеми, як -еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк- в українській мові надають словам зменшувально-пестливого значення, що додає виразного суб’єктивного оцінного відтінку (“солоденький”, “солоненький”, “солодісінький”, “кислесенький”, “кислюсінький”) (Мохосоєва, 2013).

Важливим засобом характеристики смаку є також прикметники, що виражають оцінку страв і зустрічаються переважно в художніх творах. Такі прикметники передають загальні позитивні або негативні характеристики. Використовуючи ці прикметники, письменник створює чи розширює мікрополе смакових прикметників, яке відчуває, бачить і фіксує автор, персонажі-гурмани чи персонажі-аскети. Система смакової номенклатури також здатна виражати смакові характеристики та відтінки, а також ступінь їх виразності, які здебільшого сприймаються через упереджене ставлення мовців до них, їхніх підготовчих чи додаткових дій, умов чи обставин приготування їжі, а також основне ситуативне семантичне навантаження лексем. Основні видові назви найзагальніших смакових понять включають такі прикметники, як “гіркий”, “солодкий”, “кислий”, “солоний”. Окрім вищезгаданих ознак, ці прикметники також передають значення та відтінки виду, до якого належать лексеми, таким чином створюючи навколо них специфічні семантичні мікрополя смаку.

Наприклад, “терпкий” – “терпкувато-солодкий”, “прісний” – “пріснувато-кислий” тощо (Ковпик, 2013).

Хоча існує лише кілька базових якісних прикметників смаку, вони можуть виконувати важливі семантичні та емоційні функції, як у прямому, так і в метафоричному значенні. У літературі смакові прикметники вживаються в основному з такими іменниками, як вино, обід, вечеря тощо, які і так несуть у собі відчуття смаку в своїх первинних значеннях. У парі з прикметниками на позначення смаку значення таких іменників посилюються. Чим різноманітніше поєднання смакових прикметників з іменниками в літературному творі, тим більше письменник може емоційно збагатити смакову сторону описуваного смакового предмета чи явища. У поемах Гомера прикметник “смачний” часто вживається в поєднанні з такими іменниками, як нектар, хліб, вино, мед і молоко. Це вживання вказує на те, що автор мав велике захоплення та піднесення щодо життя богів, і тому приписував лексемі “смачний” усій їжі, яку вони споживали (Ковпик, 2013).

Часто те, як персонажі споживають їжу, може передати інформацію про рівень їх жадібності чи ненажерливості, а також про їхнє тривале недоїдання. У таких контекстах часто вживаються такі дієслова, як “ковтати”, “глитати”, “мотати”, “лигати”, “заковтувати” та інші. Однак тлумачення таких дієслів сильно залежить від контексту. Наприклад, дієслівні лексеми “плямкати”, “жвакати”, “чавкати”, “цмокати”, “гамкати” припускають вокалізацію акту їжі, що може свідчити про нижчий рівень вишуканості чи освіченості персонажа (Ковпик, 2013).

Ковпик (2013) вважає, що “густативна лексика у творах художньої літератури може стати й об’єктом для глибокого лінгвістичного вивчення” (с. 544). Науковиця підкреслює, що ця лексика являє собою систему інструментів для створення ситуацій, моделей, образів і навіть гри слів, а також прийомів гумору і радісних станів, зображення світу. Використання письменником смакової лексики може вказувати на рівень поваги, який він та його герої відчувають до страв, а також до процесів їх приготування та споживання, і навіть рівень їхнього кулінарного досвіду.

Отже, в цьому підрозділі було розглянуто особливості вживання та інтерпретації концепту “смак” як лінгвістичного поняття, підкреслено значення

подальшого дослідження густативної лексики, оскільки терміни смаку включають в себе також нюхові і дотикові особливості і передають культурні цінності кожної країни. До того ж, було наведено приклади лексичних одиниць на позначення смаків і варіації їх інтерпретацій. Ми простежили способи передачі інтенсивності смаку і роль густативної лексики літературі.

1.3 Історія дослідження лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові

Оскільки споживання їжі є фундаментальною потребою людини, яка підтримує життя, вважається, що смак є примітивним аспектом людської фізіології, досвіду та пізнання. Таким чином, смакові терміни очевидно є значною лінгвістичною категорією в багатьох мовах. Через спільні фізіологічні особливості людини, такі як смакові рецептори, нервові структури та функції органів смаку, очікується, що мови матимуть достатній ступінь спільності, щодо їжі, прийому їжі та смаку (Rhee, & Коо, 2017).

У корейській мові вираження смаку виходять за рамки основного опису смаку їжі та охоплюють психологічне значення, яке передає апетит, бажання та особисті уподобання. На відміну від зору чи слуху, відчуття смаку є більш суб'єктивним, що дозволяє розширити значення особистих бажань, об'єктних почуттів і інтересів, які впливають із фізичного досвіду (김, 2015).

Рі та Ку (2017) в своїй роботі “Багатогранність смаку: систематичність і продуктивність смакових термінів у корейській мові” стверджують, що парадигма корейських термінів смаку надзвичайно велика, але вона має високий ступінь внутрішньої систематичності, що дозволяє носіям мови легко створювати та розуміти нові терміни. У результаті корейський словниковий запас на тему смаку може розширитися без ризику непорозуміння носіїв. Цю особливість також можна знайти в інших сенсорних категоріях, таких як колір і нюх. Отже, корейська література, публікації в Інтернеті та телепрограми про кулінарію рясніють неологізмами в цих семантичних областях.

Область густативної лексики в корейській мові була предметом значного інтересу. Рі та Ку (2017) також виділяють три помітні дослідження, які зосереджені на внутрішній структурі парадигми смакових термінів у корейській мові. Однією з них є праця Маеди (1978), яка висвітлює великий словник сприйняття смаку в корейській мові, що складається з близько 90 термінів, отриманих головним чином через суфіксацію та фонологічні процеси в межах семи основних категорій смаку, включаючи “солодкий”, “кислий”, “солоний”, “злегка солоний”, “гіркий”, “гострий” і “терпкий”. У дослідженні Лі (1986) 70 смакових термінів аналізуються та класифікуються на п’ять основних категорій, включаючи “солодкий”, “кислий”, “гіркий”, “солоний” і “гострий”. Крім того, у дослідженні розглядаються 22 синестетичних терміни смаку, які пов’язані з дотиком, зором і слухом, а також 31 смаковий вираз, який включає номінальне поєднання з іменниками харчових продуктів, які представляють певні смаки. І врешті решт, Чон (1989) розглядає смакову термінологію в шести основних категоріях і одній комбінованій категорії смаку. Також автор представляє схему розподілу на основі п’яти рівнів інтенсивності смаку.

Останнім часом також були представлені дослідження, що порівнюють і аналізують корейську мову з однією або кількома мовами, як наприклад, з англійською, німецькою, японською тощо. Безсумнівно, всі проведені дослідження дозволили поглянути на корейську смакову лексику з різних точок зору. Однак систематичність корейської смакової лексики в цілому не була всебічно досліджена, частково тому, що попередні вчені зосереджувалися на конкретних смаках або мали обмежений перелік виразів для вивчення.

Варто зазначити, що лексико-семантичне поле “смак” в корейській мові українськими лінгвістами майже не розглядалось, що можна вважати недоліком для повного розуміння і сприйняття культурних особливостей Кореї. Зважаючи на те, що корейська мова має велике розмаїття густативної лексики, дослідження її специфіки є суттєвим для майбутнього розвитку української школи корейістики.

Отже, в цьому підрозділі нами було оцінено історію дослідження лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові, представлено науковців, які вивчали це

питання і мають роботи на дану тему. Було наголошено, що, незважаючи на кількість досліджень, повністю корейська смакова лексика не була досліджена. Крім того, було підкреслено необхідність глибшого вивчення лексико-семантичного поля “смак” українськими мовознавцями.

Висновки до Розділу 1

Підсумовуючи усе згадане у Розділі 1, нами було розглянуто поняття “лексико-семантичного поля” в лінгвістиці, зазначено, що з усіх рівнів мови лексико-семантична система вважається найбільш гнучкою і саме тому існує необхідність постійного уточнення лексичних значень слів і семантичних зв’язків між ними. Також було наведено варіації тлумачення поняття різними науковцями і, врешті, зазначено, що лексико-семантичне поле є групою слів, які пов’язані з певним аспектом дійсності.

Ми підкреслили роль відчуття смаку в житті людини, що лише підтверджує важливість дослідження концепту “смак” як лінгвістичного поняття. Крім того, було відмічено, що визначення лексем на позначення смаку є об’єктом для емпіричного лінгвістичного дослідження. До того ж, було наведено приклади розподілу смакових термінів на “загальні” і “особливі” смаки, приклади лексичних одиниць для передачі смаку і способи передачі інтенсивності смаку за допомогою афіксів і словотворення. Було зазначено, що використання густативної лексики може інтерпретуватись як в прямому, так і переносному значенні, що робить цю лексику важливим інструментом в художній літературі.

Окрім цього, нами було прослідковано історію вивчення лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові. Багато вчених стверджують, що корейська мова багата на смакову термінологію, тож ми навели приклади науковців, які досліджували густативну лексику корейської мови. Однак, нами також було підкреслено необхідність глибшого вивчення даного питання, оскільки дослідження лексико-семантичного поля “смак” українськими лінгвістами є досить обмеженим, що перешкоджає досконалому розумінню особливостей корейської культури.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ “СМАК” В СУЧАСНІЙ КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Лексико-семантична група прикметників на позначення смаку

Як нами було зазначено в Розділі 1, словниковий склад корейської мови дуже багатогранний і різноманітний. Саме тому всебічне дослідження корейських лексичних одиниць, їхнього функціонування в системі мови і специфіки вживання, є критичним для розуміння культурних і соціальних особливостей корейського менталітету і освоєння мовознавцями рівня мови. Густативна лексика корейського словника не є виключенням, оскільки корейці мають чималу кількість слів на позначення смаку, які грають певну культурну роль у їхньому житті.

Відчуття смаку, яке є одним із фундаментальних компонентів людських емоцій, відіграє важливу роль у підтримці життя, і це почуття безпосередньо впливало на існування людини від давнини і аж до розвинення сучасного суспільства. Втрата смаку істотно впливає на споживання їжі для підтримки здоров'я. Загальний смак не обмежується смаковими клітинами, такими як відчуття солоного, кислого, солодкого та гіркого за допомогою язика. При споживанні їжі, людина відчуває синтез різних почуттів, включаючи відчуття контакту зі слизовою оболонкою в роті, аромат, що поширюється від горла до носа, і видимий колір їжі. Зважаючи на роль смаку в дійсності людини, не помилковим буде твердження, що лексичний прошарок мови, який пов'язаний зі смаком, ставатиме об'єктом лінгвістичних досліджень та спекулювань.

Корейська смакова лексика справді включає мультисенсорне сприйняття, яке відображається систематичними способами. Хоча наукова література зазвичай визнає п'ять основних смаків – 달다 – “солодкий”, 짜다 – “солоний”, 시다 – “кислий”, 쓰다 – “гіркий”, 고소하다 – “умами”, 맵다 – “гострий”, 비리다 – “рибний” і 싱겁다 – “прісний”, в результаті чого в цілому виходить вісім смакових категорій.

На думку Рі та Ку (2017), з восьми основних категорій смаку “кислий” і “гострий” вважаються категоріями смаку з найбільшою кількістю термінів, за якими

йдуть “солодкий” і “умами”. Смак “умами” особливо важливий для корейців, а також високо цінується в японській кухні, але не користується популярністю в інших країнах (про що, наприклад, свідчить відсутність відповідного терміну в українській і англійській мовах). Цей смак характеризується жирністю і ферментацією. Складові жиру зазвичай знаходяться в салі та беконі, а також в горіхах і зернах, які використовуються для виробництва рослинної олії, таких як квасоля, арахіс, кунжутне насіння та насіння соняшнику. Саме тому у науковій літературі для опису цього смаку, окрім “жирного”, часто використовують такі терміни, як “горіховий” і “зернистий”. Ферментні складові можна знайти в таких стравах як тведжан чіге (корейський суп з ферментованими соєвими бобами), місо суп (японський суп з ферментованими соєвими бобами) і кацуобусі з ферментованим тунцем. Враховуючи той факт, що ферментовані соєві боби є необхідним продуктом для приготування бульйону в корейській кухні, який є основою для багатьох страв, смак “умами” є важливою складовою корейської культури.

У корейській мові найбільш часто використовуваним терміном смаку є *맛있다* – “смачний”, який бере свій початок із синтаксичної конструкції, що означає “смак є”. Його протилежність, *맛없다*, означає “несмачний”, також широко використовується і має дослівне значення “смаку немає”. Ці терміни не стосуються жодної конкретної смакової категорії, а виражають загальну оцінку їжі мовцем. Слово “*맛*” в даному випадку передає значення гарного смаку, як, наприклад, англійські слова “taste”, “tasty” і “tasteless”. В іншому випадку, якщо значення *맛* нейтральне, його можна поєднати з *좋은*, що означає “хороший” або *나쁜*, що означає “поганий”.

이 후식은 맛있다 – Цей десерт дуже смачний.

이 음식은 너무 맛없어 보인다. – “Ця страва виглядає дуже неапетитно.”

여러분은 그 좋은 맛에 놀랄 거예요! – “Ви будете вражені його чудовим смаком!”

신사는 극단의 나쁜 맛을 경험했다. – “Джентльмен відчував надзвичайно поганий смак.” (Електронний словник корейської мови Naver).

Солодкий смак, мабуть, є найбільш привабливим смаком для людей усіх віків, рас і культур. Хоча культура харчування може відрізнятися в різних країнах, здається,

існує загальна прихильність людей до не дуже корисних продуктів, які мають високу калорійність і містять значну кількість цукру. В корейській мові є ціла низка слів на позначення солодкості: *달다* – “солодкий”; *달콤하다* – “солодкий”, “цукровий”; *다디달다*, *달달하다* – “дуже солодкий”; *단내나다* – “солодко пахнути”; *달짝지근하다* – “солодкуватий”; *감미롭다* – “солодкий”, “приємний” тощо. Всі з перерахованих прикметників, окрім останнього, мають всередині склад “달”, який і вказує на характеристику смаку. *감미롭다* частіше вживається в переносному значенні, наприклад, *감미로운 선율* – “солодка мелодія” або *감미로운 추억* – “солодкі спогади”. Смак солодкого, як правило, асоціюється у людини з позитивними і приємними емоціями, саме тому прикметники на позначення солодкості використовують для того, щоб передати щось хороше.

달콤한 것이 먹고 싶다. – “Я хочу з’їсти чогось солодкого.”

그의 달콤한 말에 속지 마라. – “Не дозволяйте йому себе обдурити солодкими балачками.”

시원하고 단내나는 바닷바람이 내 얼굴을 훑고 지나갔다. – “Прохолодний, солодкий на запах морський бриз пронизав моє обличчя.”

달달한 목소리에 확 췌어? – “Ти прокинувся від солодкого голосу?” (Електронний словник корейської мови Naver).

Століттями корейці включали в свій раціон такі гострі овочі, як зелена цибуля, часник, імбир, гірчиця, перець і багато інших. Визначальними рисами корейської кухні неодмінно є її гострота і насичений смак, тож лексичні одиниці на позначення гострого смаку доволі часто використовуються корейцями в мовленні як в прямому, так і в переносному значенні. Нами було відібрано такі прикметники гостроти: *맵다*, *매움하다*, *매콤하다*, *얼큰하다* – “гострий”; *맵디맵다* – “дуже гострий”; *알알하다* – “пекучий”, “пікантний”; *칼칼하다* – “гострий, від якого виникає спрага”. Розглядаючи дані прикметники, можна помітити, що деякі з них беруть свою основу від первинної форми *맵다*, однак є й ті, які не мають з нею нічого спільного. Зазвичай, гострота викликає емоції страху або нагадує людям про біль, оскільки занадто гострою їжею можна обпекти язика.

매운 음식 잘 드세요? – “Ви любите гостру їжу?”

그녀는 매콤한 음식을 매우 좋아한다. – “Вона дуже любить гостру їжу.”

얼큰한 찜개가 먹고 싶다. – “Мені хочеться з’їсти гостре рагу.”

찌개 국물이 시원하고 칼칼하다. – “Рагу виходить освіжаючим і гострим.”

(Електронний словник корейської мови Naver).

На позначення кислого і солоного смаків в нашій роботі було обрано такі прикметники: *시다*, *새콤하다*, *시큼하다* – “кислий”; *시디시다* – “дуже кислий”; *시긔하다* – “кислуватий”; *짜다*, *짹짹하다*, *짹짹하다* – “солоний”; *짜디짜다* – “дуже солоний”; *간간하다* – “приємно солоний”. За допомогою цих прикладів можна простежити характерне для корейської мови творення слів. Обидва прикметника *새콤하다* і *시큼하다* мають значення “кислий”, проте відрізняються однією літерою. Оскільки в корейській мові голосні поділяються на позитивні, негативні і нейтральні, слово може частково змінювати свій сенс лише через одну літеру. Прикметник *새콤하다* написаний з позитивною літерою *오*, тому має позитивний характер і несе значення “приємно кислий”, у той час як *시큼하다* з нейтральною *으* має значення “неприємно кислий”. Те саме можна помітити на прикладі прикметників *짹짹하다* і *짹짹하다*. Страву зприємним солоним смаком краще описати за допомогою *짹짹하다*, а *짹짹하다* використовується для опису неприємної солоності, наприклад, коли у рот потрапила морська вода.

В переносному значенні кислий і солоний смак переважно асоціюються з чимось негативним. Не дарма люди часто використовують такі сталі вирази як “кислий настрій” і “солоні сльози”.

일부 과일 주스는 너무 시다. – “Деякі фруктові соки занадто кислі.”

가끔 나는 새콤한 맛을 위해 레몬주스 약간을 추가한다. – “Іноді я додаю трохи лимонного соку для кислинки.”

자두는 너무 시큼해서 날 것으로는 거의 먹기 힘듭니다. – “Сливи настільки кислі, що їх практично неможливо їсти свіжими.”

이 생선은 약간 짜다. – “Ця риба трохи солоня.”

그녀는 짹짹한 음식을 좋아한다. – “Вона любить солону їжу.”

바닷물이 짹짹하다. – “Морська вода солоня.” (Електронний словник корейської мови Naver).

Наступні корейські прикметники смаку: *쓰다* – “гіркий”; *쓰디쓰다* – “дуже гіркий”; *씹쓸하다*, *씹쌀하다*, *씹쓰레하다* – “гіркуватий”. На цих прикладах ми також можемо простежити легку відмінність значень *씹쓸하다* і *씹쌀하다*. Обидва слова позначають гіркуватий смак, проте *씹쌀하다* має більш позитивний відтінок, оскільки пишеться через позитивну *아*. Лексема *쓰다* використовується як в прямому, так і переносному значенні, наприклад, *커피가 너무 쓰다* – “кава дуже гірка” або *그녀에게 번번히 퇴짜를 맞으니 입맛이 쓰다* – “мені гірко через те, що вона мені щоразу відмовляє”. В українській мові відомим виразом, де лексема “гіркий” вживається в переносному значенні, є “гірка правда”, а в англійській мові є фраза “bitter experience” – “гіркий досвід”. Таким чином, легко помітити, що гіркий смак нагадує мовцям про щось неприємне як в корейській мові, так і в українській і англійській мовах.

На прикладі *쓰디쓰다* прослідковується притаманна корейській мові особливість утворення нових слів за допомогою редуплікації для більшого насичення властивості. Тобто первинна форма *쓰다* – “гіркий” перетворилась в *쓰디쓰다* зі значенням “дуже гіркий”.

이 나물은 약간 쓰지만 나는 그 쓴맛이 좋다. – “Ця зелень трохи гіркувата, але мені подобається гіркий смак.”

네가 내 몸무게를 갖고 놀리면 좀 씹쓸하다. – “Мені гірко чути, як ти дражниш мене через мою вагу.”

나는 녹차의 씹쌀한 맛을 좋아한다. – “Мені подобається злегка гіркуватий смак зеленого чаю.” (Електронний словник корейської мови Naver).

Корейські терміни на позначення смаку часто складаються не лише з одного смаку, а можуть також поєднувати дві або більше смакових категорій. Оскільки комбінації різноманітних інгредієнтів можуть бути нескінченними, термів для опису смаків, присутніх у їжі, також можуть бути безліч. В нашій роботі ми відібрали декілька складених прикметників на позначення двох смаків: *달콤새콤하다* – “солодко-кислий”, *달콤씹쌀하다* – “солодко-гіркуватий”, *새콤달콤하다* – “кисло-солодкий”, *시금씹쓸하다* – “кисло-гіркуватий”, *얼근덜근하다* – “гостро-солодкий”, *얼근씹쌀하다* – “гостро-гіркуватий”, *매콤짹짹하다* – “гостро-солоний”. Крім того, долучення характеристик, таких як інтенсивність смаку, запах та текстура їжі, може додатково

збільшити кількість термінів. Слід зазначити, що корейські смакові терміни для кількох смаків відрізняються від таких методів перерахування, як “солодкий і кислий”, “солоний і гіркий” і “солодкий, але солоний”. Натомість корейські смакові терміни складаються в одне слово, як показано в наведених вище прикладах.

이 포도는 달콤새콤하다. – Цей виноград солодко-кислий.

멋지고 달콤쌉쌀한 작은 로맨틱 코미디. – “Чудова, мила маленька романтична комедія з гірким присмаком” (у переносному значенні).

새콤달콤한 사탕을 먹는 아이의 표정이 행복해 보인다. – “Дитина, яка їсть кисло-солодку цукерку, виглядає щасливою.” (Електронний словник корейської мови Naver).

Отже, в цьому підрозділі ми дослідили прикметники, які входять до лексико-семантичного поля “смак”, визначили вісім основних смаків в корейській мові. Нами було наведено приклади смакових прикметників, щоб розглянути їхні особливості і різновиди їх інтерпретацій мовцями. Для чіткішого розуміння функціонування лексем зі значенням смаку було також представлено приклади речень з ними. Варто зазначити, що лексико-семантичне поле “смак” включає в себе дуже велику кількість прикметників, значення яких іноді буває винятковим і своєрідним, що спонукає мовознавців до глибшого і більш детального вивчення даного пласту лексики корейської мови.

2.2 Лексико-семантичне поле “смак” на прикладі корейських фразеологізмів і прислів’їв

Сучасна лінгвістика займається вивченням того, як національна культура та історія відображаються в мовах. Мова відіграє вирішальну роль у накопиченні культурних досягнень певної держави і є однією з найважливіших ознак нації. Через мову відображаються як матеріальні аспекти життя країни, такі як її географія та клімат, так і духовні аспекти мовців, зокрема, менталітет, системи цінностей, мораль і національний характер. Мова служить культурним скарбом, зберігаючи цінності за допомогою лексики, ідіоматичних виразів, прислів’їв, приказок, фольклору та різних

форм письмового й усного спілкування. Вивчення іноземної мови неодмінно передбачає занурення в культуру її носіїв. Фразеологія, в тому числі прислів'я та приказки, становить важливу історичну цінність кожної мови.

Як і в будь-якій мові, значення окремих корейських слів, які утворюють усталений вираз, створюють певний образ. Однак справжнє значення виразу часто не є пов'язаним з цим образом, адже породжується щось абсолютно нове. Вікторія Жила (2011) в своїй роботі висловила так: “Корейські фразеологізми – іскрометні скарби мовної образності – передають найтонші відтінки душевних порухів, обарвлюють висловлене в національний колорит” (с. 221). Оскільки усна народна творчість існувала задовго до створення корейського алфавіту, припускається, що протягом століть корейський народ створював прислів'я і приказки, ґрунтуючись на своєму повсякденному житті, і вони передавалися з покоління в покоління. Тематика прислів'їв з часом розширювалась, але їхній повчальний зміст зберігався, що стало їх характерною ознакою.

Лексичні одиниці, які входять до лексико-семантичного поля “смак”, і сама його архісема також фігурують у низці корейських фразеологізмів та прислів'їв. Для того щоб проаналізувати та розібрати принципи функціонування слів на позначення смаку, ми підібрали декілька прикладів для розгляду.

1. *뜨거운 맛을 보다* – стикатися з труднощами; мати гіркий досвід.

Дослівний переклад даного фразеологізму “скуштувати щось гаряче” або “відчутти щось гаряче”. Використовуючи це стале словосполучення у переносному значенні, *뜨거운 맛을 보다* означає “страждати від серйозних труднощів або болю”, а *뜨거운 맛을 보여주다* означає “доставляти труднощі комусь”. Еквівалентним варіантом цього фразеологізму може бути *따끔한 맛을 보다* – “відчутти пекучий смак”.

Можемо прослідкувати непряме значення прикметника *뜨겁다* – “гарячий”, яке також порівнюють з *따끔하다* – “болючий”, “суворий”, “пекучий”, що означає вираження негативних емоцій за допомогою використання прикметника на позначення температури їжі. Оскільки їсти щось гаряче важко, з цього походить асоціації з болем, труднощами і поганим досвідом.

그녀는 주식에 투자했다가 뜨거운 맛을 본 후 주식에는 눈길도 주지 않고 있다.

“Після гіркового досвіду з магазинним ринком вона більше не хоче мати з ним справи.”

이번에 뜨거운 맛을 봤으니 다시는 그 사람이 우리 가족을 괴롭히지 않겠죠?

“Оскільки він вже навчений своїм гірким досвідом, він, мабуть, більше не буде турбувати нашу сім’ю, чи не так?” (Ruun, 2018).

2. *맛을 들이다* – захопитися (чимось).

Пряме значення фразеологізму *맛을 들이다* з семою *맛* – “смак” є “скуштувати (щось)”. Цей вислів часто використовується, коли хтось спробував зайнятися новою справою і вона зачепила його інтерес, тобто захопила. Порівнюючи з тим, як смак будь-якої страви може сподобатися людині, що це захочеться скуштувати знову, корейці вживають *맛을 들이다* для того щоб описати зацікавленість в чомусь.

도박에 한번 맛 들이면 헤어 나오기가 힘들다.

“Одного разу спробувавши азартні ігри, з них буде важко вибратися.”

권력에 맛을 들이면 부패의 유혹에 빠지기 쉽다고 합니다.

“Кажуть, що як тільки відчуєш смак влади, легко піддатися спокусі корупції.” (Ruun, 2018).

3. *맛이 갔다* – зіпсуватися, погіршитися, зламатися.

Буквальне значення цього вислову можна передати як “смак пішов”, тобто “смак пропав”. Це ще один корейський фразеологізм з використанням архісеми досліджуваного нами лексико-семантичного поля “смак”. Дослівно *맛이 가다* означає, що смак їжі зіпсувався, наприклад *맥주가 맛이 갔다* буде перекладатись як “пиво зіпсувалось/розвіялось”. Таким чином, цей фразеологізм застосовується, коли щось або хтось перебуває в незвичному стані або не працює. За допомогою порівняння здатності їжі втрачати свій смак або псуватися, була проведена асоціація з іншими аспектами дійсності.

가: 컴퓨터 하드가 맛이 간 거 같은데요. 수리하는데 얼마나 들까요?

나: 하드 교체는 비용이 꽤 드는데요.

– Я думаю, що мій комп’ютер зламався. Скільки коштуватиме ремонт?

– Заміна жорсткого диску коштує досить дорого.”

가: 감기 걸려서 목소리가 완전 맛이 갔어.

나: 모과차 좀 마셔 봐. 목감기에 좋대.

“– Я застудився, і голос зовсім пропав.

– Спробуй чай з айви. Кажуть він допомагає лікувати хворе горло.” (Ruun, 2018).

4. *손이 땡다* – легкий удар може бути болючішим, ніж ви думаєте.

У випадку, коли людина хоче по-дружньому поплескати когось по плечу або має намір легенько когось ударити, не завдаючи при цьому шкоди, але врешті переоцінює свою силу і завдає болю іншій людині, корейці використовують фразеологізм *손이 땡다*. Дослівно значення викладу перекладається як “(мати) гострі руки”. Коли чийсь удар виявляється більш болючим, ніж очікувалось, можна сказати *그 사람 손이 매워요*, що означає “в цієї людини гострі руки”, тобто вона схильна вдаряти сильніше, ніж має намір. Можна побачити, що лексема *땡다* – “гострий” в цьому фразеологізмі передає значення болю і завдання шкоди, як, наприклад, може нашкодити занадто гостра їжа.

가: 야, 진짜 아프다. 너는 왜 손이 이렇게 땡니?

나: 어, 아팠어? 미안.

“– Гей, це справді боляче. Чому твій ляпас справді такий сильний? (Чому в тебе такі гострі руки?)

– Що? Невже це було боляче? Вибач.”

아팠어요? 살짝 친다는 게... 제가 좀 손이 매워요.

“Було боляче? Я лише хотів легенько тебе поплескати... В мене це, зазвичай, виходить сильніше, ніж у інших. (В мене доволі гострі руки).” (Ruun, 2018).

5. *작은 고추가 땡다* – розмір не має значення; не судіть книгу за її обкладинкою.

Дослівний переклад фразеологізму *작은 고추가 땡다* – “маленький перець чилі гостріший”. Зазвичай вважають, що чим дрібніший перець чилі, тим він гостріший. Урок цього вислову полягає в тому, що не слід недооцінювати когось чи щось на основі його розміру. У цьому фразеологізмі *땡다* описує властивість перцю чилі, підкреслюючи його силу притаманним йому дуже гострим смаком.

가: 동주는 몸이 그렇게 왜소한데 어떻게 그렇게 달리기를 잘해?

나: 작은 고추가 땡다잖아.

“– Як Донджу так швидко бігає з таким маленьким тілом?

– Гей, розмір не має значення.”

가: 그 가수는 몸집도 작은데 어쩔 그리 성량이 풍부하고 가창력이 좋은지 . . .

나: 작은 고추가 맵다는 말이 실감나네요.

“– Звідки в неї такий потужний голос і дивовижні здібності до співу з таким маленьким тілом?

– Вона справді є втіленням приказки “маленький перець чилі гостріший”.” (Pyun, 2018).

6. *우선 먹기는 꽃감이 달다* – сушену хурму спершу солодко їсти.

Значення цього прислів'я стосується випадку, коли людина відразу приймає щось хороше, не думаючи про майбутнє. Сушена хурма солодка, коли їдять її вперше, але якщо її з'їсти забагато, пізніше від солодкості почне поколювати язик або боліти живіт. Тож, виходить, що значення цього прислів'я таке: “насолоджуючись тим, що зараз приносить задоволення, людина не думає про те, що це може стати шкідливим у майбутньому”. Крім того, може також означати, що людина береться за виконання роботи, яка їй подобається, незалежно від того, що станеться пізніше”.

В цьому корейському прислів'ї наявна лексема *달다* – “солодкий”, яка передає позитивні емоції або спокусу, яку людину, частіше за все, відчуває по відношенню до чогось солодкого, адже саме перед солодощами так важко встояти.

빠한 이치지 뭐, 우선 먹기는 꽃감이 달다고 뒷일 생각 안 하고 하고 싶은 대로만 했다가 낭패를 본 게야.

“Це очевидно, але оскільки сушена хурма спершу солодка, я не думав про майбутнє і просто робив те, що потім призвело до проблем.” (Електронний словник корейської мови Naver).

7. *입에 쓴 약이 몸에 좋다* – гіркі ліки корисні для здоров'я.

Приказка *입에 쓴 약이 몸에 좋다* означає, що поради чи критика іншої людини може завдати шкоди на мить, але згодом це принесе людині користь, якщо вона спробує зрозуміти, в чому насправді її недолік. Лексема на позначення смаку *쓰다* – “гіркий” дає зрозуміти негативний характер словосполучення *쓴 약이* – “гіркі ліки”, оскільки смак гіркоти не викликає у людини позитивних емоцій. Так само, як людям,

а особливо дітям, не подобається приймати ліки, нам також неприємно чути в свою сторону негативні слова.

가: 어른들은 왜 만날 듣기 싫게 잔소리를 하는 거야?

나: 입에 쓴 약이 몸에 좋은 법이야. 그게 지금은 잔소리로 들려도 다 너 위해서 하는 말이야.

“– Чому дорослі завжди до мене придираються?

– Гіркі ліки корисні для здоров'я. Навіть якщо зараз це звучить докучливо, я все це кажу для тебе.” (Електронний словник корейської мови Wordrow).

8. *쓰다 달다 말이 없다* – нічого не відповідати; не говорити “так” чи “ні”.

Даний фразеологізм несе значення відсутності конкретної відповіді, тобто коли на поставлене людиною запитання вона не отримала відповіді “так” чи “ні”. За допомогою прикметників *쓰다* – “гіркий” і *달다* – “солодкий” у цьому вислові передається негативна і позитивна відповідь. Іншими словами, *쓰다* представляє той самий варіант відповіді “ні”, тоді як антонімічне *달다* відповідає за відповідь “так”. Розглядаючи цей фразеологізм, можемо в котрий раз простежити асоціацію гіркого смаку з негативними почуттями, а солодкого – з позитивними.

В корейській мові також існує приказка з використанням тих самих густативних лексичних одиниць: *쓰면 빨고 달면 삼킨다* – “людина випльовує щось, якщо воно гірке, але ковтає, якщо солодке”. Переважно корейці вживають цей вислів, коли говорять про корисливих і егоїстичних людей, оскільки ті роблять лише те, що їм до вподоби.

가: 그래서 내일 승규도 같이 갈 거래?

나: 몰라, 쓰다 달다 말이 없어.

“– Отже, завтра Син Гю теж піде з нами?

– Не знаю, він нічого не відповів (не сказав “так” чи “ні”).”

가: 가만 보면 그 사람은 쓰면 빨고 달면 삼키는 것 같아.

나: 맞아. 자기한테 이익이 되는 일은 하는데, 조금이라도 손해를 보는 일은 전혀 안 해.

“– Дивлячись на тебе, здається, що ти з тих хто випльовує, коли гірко, і ковтає, коли солодко.

– Вірно. Я роблю речі, які приносять мені користь, але я не роблю нічого, що завдає хоч найменших збитків.” (Електронний словник корейської мови Wordrow).

9. *눈꼴이 시다* – неприємно це бачити; огидно дивитися.

Бувають ситуації, коли хтось чи щось так дратує, що й дивитися на це не хочеться, і саме тоді корейці застосовують вислів *눈꼴이 시다*. Якщо перекладати цей фразеологізм дослівно, він буде означати “кислий зір”, з чого випливає, що лексема *시다* – “кислий” спадає на думку, коли бачиш щось неприємне або огидне. В українській мові присутній фразеологізм “аж вуха в’януть”, який віддалено схожий з *눈꼴이 시다*. Можна навіть перекласти як “очі киснуть” від побаченого.

저 사람들 봐. 지하철 안에서 뽀뽀하고 있어. 정말 눈꼴 시어서 볼수가 없네...

“Поглянь на цих людей. Вони цілуються в метро. В мене справді очі киснуть, не можу на це дивитись.”

난 그가 으스대는 게 눈꼴이 시어.

“Мене нудить від того як він вихваляється. / Мені огидно дивитись на те, як він хвалиться.” (Електронний словник корейської мови Naver).

10. *떡배기보다 장맛이 좋다* – соус смакує краще, ніж виглядає ттукбегі (глиняна миска).

Дане прислів’я означає, що зовнішній вигляд немає значення і важливе те, що всередині. *장맛* – смак пасти з соєвих бобів або червоного перцю; в цьому вислові лексема на позначення смаку знову виступає показником чогось позитивного у поєднанні з *좋다* – “хороший”, “смачний”. Страви, які подаються в глиняній мисці ттукбегі, можуть спершу оцінювати за виглядом посудини, проте головне у страві все ж таки смак, тому не варто робити висновків, не скуштувавши. Як у випадку з висловом *작은 고추가 맵다, 떡배기보다 장맛이 좋다* також наголошує на те, що зовнішній вигляд може бути оманливим.

가: 우리 회사 너무 보수적이라 지친다...

나: 그래? 너네 회사 광고만 보면 되게 안 그래 보이던데.

가: 속은거야. 나도 속았어.

나: 그래. 떡배기보단 장맛이 좋다고 해. 이직하게 되면 꼭 장맛부터 확인하고.

“– Наша компанія настільки консервативна, що я втомився...

– Справді? А так не здається, коли я бачиш рекламу вашої компанії.

– Тебе обдурили. І мене також.

– Так, я чув, що не можна судити книгу за обкладинкою (що смак пасти смачніший, за вигляд глиняної миски). Коли змінюєш роботу, спочатку треба перевіряти її зсередини (перевіряти смак пасти).” (Електронний словник корейської мови Naver).

Отже, в цьому підрозділі нами було наведено приклади корейських фразеологізмів і прислів'їв, виділено і проаналізовано різні лексеми на позначення смаку, їхнє переносне значення і функціонування. Таким чином, ми розглянули лексико-семантичне поле “смак” на прикладі корейських фразеологізмів і прислів'їв. Зрештою необхідно зазначити, що оскільки фразеологічні вирази, прислів'я і приказки є культурним і історичним надбанням кожного народу, їхнє вивчення є обов'язковим для розуміння менталітету та цінностей корейців і кращого володіння власне корейською мовою.

Висновки до Розділу 2

У цьому практичному розділі нами було поставлено за мету дослідження лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові за допомогою розгляду прикметників, які входять до даного поля, а також корейських фразеологізмів і прислів'їв, які мають у своєму складі лексеми на позначення категорій смаку.

Зважаючи на те, що культура споживання їжі впливає на лексичний склад мови будь-якого народу, оскільки смак є невід'ємною частиною життя кожної людини, корейська мова не є винятком і має велику кількість лексем на позначення відчуття смаку. Тож, щоб простежити функціонування досліджуваного лексико-семантичного поля, було відібрано прикметники смакової категорії, такі як *달다*, *짜다*, *시다*, *쓰다*, *맵다* тощо, і проаналізовано специфіку утворення похідних слів та передачу їхнього значення. До того ж, були представлені зразки речень, щоб проілюструвати, як ці лексеми використовуються в контексті. Для кращого розуміння, який сенс корейці вкладають в певні смакові лексеми, були проведені порівняння з українською і англійською мовами.

Оскільки фразеологізми і прислів'я вважаються важливою частиною культурної спадщини нації, нами було розглянуто роль густативної лексики на їхніх прикладах. Було представлено десять корейських фразеологізмів і прислів'їв і розібрано яке значення несуть собою лексеми на позначення смаку. Так як смакова лексика часто фігурує в повсякденному житті кожного корейця, вона також займає значну роль у фразеологічних висловах і приказках, тож вивчення слів на позначення смаку є важливим для зближення з корейською історією і культурою.

ВИСНОВКИ

У першому розділі, присвяченому теоретичним основам дослідження, було окреслено систематизовану і узагальнену інформацію щодо визначення поняття “лексико-семантичне поле”, спираючись на роботи інших лінгвістів. Таким чином, було визначено, що лексико-семантичне поле – це сукупність семантично й функціонально пов’язаних лексем, які мають спільний зміст і відображають концептуальну й змістовну подібність позначуваних явищ дійсності. Оскільки словниковий склад мови знаходиться в постійному стані розвитку і розширення, дослідження лексико-семантичних відносин є одним з найактуальніших напрямків в сучасному мовознавстві.

Незаперечно важливим аспектом людського існування є споживання їжі, а, отже, поняття смаку вкорінене в щоденний процес комунікацій і мислення людей. Лексика пов’язана з концептом смаку постійно фігурує в повсякденному житті і має великий вплив на емоції особистості і сприйняття нею інформації. ЗМІ, особливо реклама, вміло використовують смакову термінологію для привернення уваги і впливу на глядачів. Саме широке використання лексики на позначення смаку, яке присутнє в усіх прошарках існування людей, спонукає лінгвістів до детальнішого дослідження концепту “смак” як загального поняття в мовознавстві.

Нами було розглянуто особливості використання та інтерпретації смакової лексики. Слід зазначити, що лексика смаку, тобто густативна лексика, може мати як пряме, так і переносне значення. У поєднанні з оцінкою смаку її можна використовувати для опису конкретної ситуації та створення метафоричних асоціацій. Таким чином, це викликає формування асоціацій і аналогій у свідомості людей, де неприємні смаки використовуються для опису негативних емоцій, а приємні – для позитивних. До того ж було визначено розподіл на категорії “загального” і “особливого” смаків; простежено різновиди інтерпретації смакової термінології залежно від контексту; підкреслено роль використання густативної лексики в літературі.

Для кращого розуміння теми нами було взято до уваги попередні теоретичні здобутки науковців стосовно лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові. З

метою зображення відчуття смаку, вирази в корейській мові також включають в себе психологічний відтінок і особисті почуття індивіда. Розглянувши роботи лінгвістів, які попередньо вивчали даний напрямок, нами було підтверджено, що парадигма термінів смаку в корейській мові надзвичайно велика і тільки розширюється.

В практичному розділі нашої роботи було схарактеризовано особливості функціонування лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові на основі відібраних матеріалів дослідження, які складаються з прикметників корейської мови на позначення смаку, а також фразеологізмів і прислів’їв з лексемами смаку. Ми визначили вісім основних категорій смаку в корейській мові: *달다* – “солодкий”, *짜다* – “солоний”, *시다* – “кислий”, *쓰다* – “гіркий”, *고소하다* – “умами”, *맵다* – “гострий”, *비리다* – “рибний” і *싱겁다* – “прісний”. Крім того, було приділено увагу способам утворення похідних форм прикметників смаку, як от редуплікація для вираження інтенсивності смаку (*시다* – “кислий” утворює *시다시다* – “дуже кислий”); і варіації психологічного ставлення до смаку залежно від використання голосних в корейській мові (*짹짹하다* – “приємно солоний” і *짹짹하다* – “неприємно солоний”).

За допомогою системного аналізу було проаналізовано основні функції корейських густативних прикметників в контексті, наводячи приклади їх адаптації в реченнях. Так само як українській і англійській мовах, корейській мові властиве використання смакової лексики в переносному значенні для зображення певних реалій, що можливе завдяки створеним асоціаціям між смаками і емоціями людей. Окрім цього, була відзначено, що терміни на позначення смаку в корейській мові можуть складатись з більше ніж однієї смакової категорії (*달콤새콤하다* – “солодко-кислий”, *새콤달콤하다* – “кисло-солодкий”), оскільки різноманітність смаків не знає меж.

Важливу частину лексичного складу кожної мови складають фразеологізми, прислів’я і приказки. Ці мовні вислови закарбовують в собі історію і культуру нації, її менталітет і духовні цінності, що і робить їх такими важливими. Отже, для повного охоплення лексико-семантичного поля “смак” в корейській мові, нами також було досліджено його функціонування на прикладі корейських фразеологізмів і прислів’їв. В кожному з десяти наведених прикладів нами було виділено лексеми, які стосуються

концепту смаку, щоб прослідкувати яке значення вкладають в них мовці, використовуючи здебільшого в переносному значенні. Наприклад, у фразеологізмі *손이 뻘다* лексема на позначення смаку передає негативне відчуття болю, а у прислів'ї *우선 먹기는 꽃감이 달다* прикметник смаку описує позитивну емоцію спокуси.

Можна зробити висновок, що наше дослідження зробило важливий внесок в процес дослідження лексичного складу корейської мови і семантичних відносин між лексичними одиницями в корейській мові. Оскільки досліджень, які охоплюють питання лексико-семантичного поля “смак” в сучасній корейській мові, українськими лінгвістами обмаль, наша робота є значним кроком в детальному вивченні цього напрямку. Необхідність ще більш детального аналізу концепту “смак” в лексиці корейської мови обумовлюється тим, що розуміння особливостей лексико-семантичних зв'язків посприє покращенню якості міжкультурних комунікацій і вплине на рівень володіння корейською мовою українських фахівців.

АНОТАЦІЯ

이 논문의 주제는 “현대 한국어의 어휘-의미론적 분야 “맛””이다. 이 연구는 다른 언어학자들의 연구를 바탕으로 “어휘적 의미론적 분야” 개념의 정의에 대한 체계적이고 일반화된 정보를 개략적으로 설명한다. 그것은 어휘-의미론 분야가 의미론적으로 그리고 기능적으로 관련된 어휘소로 구성되어 있으며, 표시된 현상의 개념적이고 실질적인 유사성을 반영하는 공통의 의미를 공유한다고 결론 내렸다.

맛의 개념과 관련된 어휘는 일상생활에서 자주 사용되며 사람들의 감정과 정보에 대한 인식에 강한 영향을 미친다. 모든 사회적 측면에서 취향과 관련된 어휘의 광범위한 사용은 언어학자들이 “맛”의 개념을 더 광범위한 언어적 개념으로 더 깊이 조사하도록 동기를 부여한다. 이 논문은 문자적 의미와 비유적 의미 모두에서 미각 어휘의 사용과 해석을 분석했다. 논문은 “일반”과 “특별” 맛 범주를 구분하고 맥락에 따라 다양한 유형의 맛 용어 해석을 확인했다. 게다가 이 연구는 문학에서 미각 어휘의 사용을 강조했다. 한국어는 광범위하고 지속적으로 증가하는 미각 용어의 구성을 가지고 있는 것으로 관찰되었다.

본 논문의 실질적인 부분은 현대 한국어에서 어휘-의미론 분야 “맛”의 기능에 대한 특성을 제공한다. 이는 맛을 나타내는 한국어 형용사와 맛과 관련된 토큰을 포함하는 관용어 및 속담이 포함된 선정된 연구 자료의 분석을 통해 이루어진다. 이 논문은 한국어에서 8가지 주요 미각 범주를 확인하고 유도된 형태의 미각 형용사의 형성을 조사했다. 또한 본 연구는 문장에서의 활용 사례를 제공하여 문맥상 한국적 관능형용사의 주요 기능을 분석하였다. 게다가 한국어의 “맛”이라는 어휘적 의미론적 영역을 종합적으로 탐색하기 위해 한국어 관용어 및 속담에서의 사용에 대한 검토도 수행되었다.

이 논문은 한국어 어휘 단위 간 어휘 구조 및 의미적 연관성 연구에 크게 기여했다.

키워드: 어휘-의미론적 분야, 맛, 미각적 어휘, 형용사, 관용어과 속담.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Білоус, М. П. (1982). Засоби вираження смаку в українській мові. *Культура слова*. Вип. 22, 26-31.

Гешко, Н. (2014). Лексико-семантичне поле як системно структурне утворення та методи його дослідження. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*, (2 (2)), 73–78.

Гладченко, К. Ю. (2016). Лексико-семантичне поле як структурний елемент мовної картини світу. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]*. Серія: Філологія. *Мовознавство*, (272, Вип. 260), 16-20.

Головенько, В. В. (2019). *Густативна лексика та її місце в лексичній системі англійської мови*, Матеріали конференції “Зіставне вивчення германських, романських і слов’янських мов і літератур”, Вінниця: 11–12 квіт. 2019 р., 31–34.

Жила, В. (2011). Фразеологічні одиниці та прислів’я як об’єкт лінгвістичних досліджень у корейській мові. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. - Вип. 54., 217-224.

Ковпик, С. І. (2013). Функції густативної лексики у творі літератури. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 9(1), 539-546.

Кочерган, М. П. (2001). *Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів*. Київ: Видавничий центр “Академія”.

Кочерган, М. П. (2006). *Загальне мовознавство: підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ*. Київ: Видавничий центр “Академія”.

Лисиченко, Л. А. (2008). *Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти*. Харків: Основа.

Мохосоєва, М. М. (2013). Інноваційні процеси в лексиці на позначення смаку в сучасній українській мові. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство*, (21, вип. 19 (1)), 218-224.

Словник української мови: в 11 тт. (1970—1980). / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка

Backhouse, A. E. (1994). *The lexical field of taste: A semantic study of Japanese taste terms.* Cambridge University Press.

Lee, J., Jeong, S., Rho, J. O., & Park, K. (2013). A Study on Adjectives for Sensory Evaluation of Taste in Korean Language. *Science of Emotion and Sensibility*, 16(4), 493-502.

Lee, J., Park, K., & Rho, J. O. (2013). Fuzzy relation-based analysis of Korean foods and adjectives for taste evaluation. *Journal of the Korean Institute of Intelligent Systems*, 23(5), 451-459.

Lehrer, A. (1979). John Lyons, *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. Two volumes. Pp. 897. *Language in Society*, 8(2-3), 270-278. doi:10.1017/S0047404500007466

Maeda, T. (1978). *Choosengonomikakuhyoogenkeiyooshi. ChoosenGakuhoo*, 86, 19-35

Murphy, M. (2011). Dirk Geeraerts, *Theories of lexical semantics*. Oxford: Oxford University Press, 2010. Pp. xix 341. *Journal of Linguistics*, 47(1), 231-236. doi:10.1017/S0022226710000447

Naver Dictionary. <https://en.dict.naver.com/#/main?sLn=en>

Pyun, D. O. (2018). *500 Common Korean Idioms*. London: Routledge, Taylor & Francis Group

Rhee, S., & Koo, H. J. (2017). Multifaceted gustation: Systematicity and productivity of taste terms in Korean. *Terminology*, 23(1), 38-65.

Trier, J. (1931). *Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes: Die Geschichte eines Sprachlichen feldes*. C. Winter, Heidelberg

Wordrow Dictionary. <https://wordrow.kr/basicn/ko/meaning/>

임혜원. (2015). 한국어 ‘맛’의 개념화. *언어와언어학*, (66), 351-372.